

مروری بر کارکردهای فرهنگی روحانیت

در دو مقطع حکومت پهلوی و پس از انقلاب اسلامی

مجمع تشخیص مصلحت‌های
اسلامی

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

تهیه و تدوین:

دفتر پژوهش‌های خاص - دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم

محمد عالم‌زاده نوری

موسی نجفی

سرشناسه: عالم‌زاده نوری، محمد، ۱۳۴۹ -

عنوان و نام پدیدآور: مروری بر کارکردهای فرهنگی حوزه و روحانیت در دو مقطع حکومت پهلوی و پس از انقلاب اسلامی / محمد عالم‌زاده نوری، موسی نجفی؛ تهیه و تدوین دفتر پژوهش‌های خاص دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.

مشخصات نشر: قم: رشید، ۱۳۹۳.

مشخصات ظاهری: ۶۶ ص.

شابک: ۲۰۰۰۰ ریال: ۶-۲۳-۶۳۳۳-۶۰۰-۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

موضوع: روحانیت -- ایران -- تاریخ -- قرن ۱۴

موضوع: ایران -- تاریخ -- پهلوی، ۱۳۰۴ - ۱۳۵۷ -- روحانیت

موضوع: ایران -- تاریخ -- جمهوری اسلامی، ۱۳۵۸ -- روحانیت

شناسه افزوده: نجفی، موسی، ۱۳۴۱ -

شناسه افزوده: حوزه علمیه قم، دفتر تبلیغات اسلامی، دفتر پژوهش‌های خاص.

رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ م ۴/ع ۱۴۸۲/DSR

رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۲۰۴

شماره کتابشناسی ملی: ۳۵۱۴۷۸۱

مروری بر کارکردهای فرهنگی روحانیت در دو مقطع حکومت پهلوی و پس از انقلاب اسلامی

تهیه و تدوین: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، دفتر پژوهش‌های خاص

نویسنده: محمد عالم‌زاده نوری، موسی نجفی

ناشر: رشید

نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۳

شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۲۰۰۰ تومان

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه دفتر تبلیغات اسلامی

فهرست

کارکرد فرهنگی حوزه‌های علمیه

- در دوره پهلوی دکتر موسی نجفی ۷
- تاریخچه کارکرد روحانیت در دوران معاصر ۸
- تأثیر وقایع مشروطه بر عملکرد روحانیت در دوره پهلوی
- (تغییر فضای سیاسی به فرهنگی) ۱۱
- سیاست‌های دوره پهلوی با غلبه رویکرد فرهنگی ۱۶
- رویکردهای مختلف علما در دوره رضاخان ۲۰
- رویکرد نصیحتی و پرهیز از درگیری (علمای عتبات) ۲۰
- رویکرد مبارزاتی و سیاسی (برخی علمای ایران) ۲۳
- رویکرد فرهنگی (مرحوم حائری و حوزه قم) ۲۴
- جمع‌بندی ۲۹

کارویژدهای فرهنگی روحانیت

پس از انقلاب اسلامی محمد عالمزاده نوری ۳۱

۳۲ مأموریت روحانیت

۳۵ معنای جامعه‌سازی

۴۰ انواع توسعه در کارکردهای فرهنگی روحانیت

۴۱ توسعه کمی و حداقلی در کارکردهای فرهنگی

۴۴ تخصصی شدن فعالیت‌ها و خدمات دیگر نهادها

۴۶ تأمین سازه‌های اولیه فرآورده‌های بزرگ به دست دیگران

۴۹ پرسش و پاسخ

مروزی بر کارکردهای

مق

روحانیت شیعه یکی از مهم‌ترین نهادهای اجتماعی جوامع شیعی است که در عصر غیبت به دلیل عدم دسترسی شیعیان به امام معصوم (ع) به عنوان نائب عام معصومین (س)، رهبری و هدایت جامعه را برعهده دارد. این نهاد اجتماعی شیعی با توجه به جایگاه مهمی که داراست، کارکردهای مختلفی دارد. یکی از کارکردهای روحانیت که می‌توان گفت از مهم‌ترین کارکردهای این نهاد است، کارکرد فرهنگی است. در تاریخ معاصر ایران با توجه به هجوم فرهنگی غرب به جهان اسلام از جمله ایران، کارکرد فرهنگی روحانیت اهمیتی دوچندان یافته است. در این دوره تاریخی دو مقطع تاریخی از لحاظ فرهنگی اهمیت بیشتری داشته‌اند: ۱. دوره حاکمیت خاندان پهلوی بر ایران ۲. دوران جمهوری اسلامی.

دوره حاکمیت پهلوی بر ایران دوران بسط و گسترش سکولاریسم در ایران و تصمیم قاطع حکومت بر ایجاد تغییرات بنیادین فرهنگی در عرصه‌های مختلف زندگی ایرانیان و به تعبیری تغییر سبک زندگی ایرانیان از مدل اسلامی و شیعی به مدل غربی است. در این دوره، حکومت

مروزی بر کارکردهای فرهنگی روحانیت

فرهنگی روحانیت

دوره

پهلوی به ویژه پهلوی اول از روش استبدادی و اجبار برای این تغییرات فرهنگی استفاده کرد. در این دوره، روحانیت به دلیل نقش محوری در عرصه فرهنگ تحت فشار و تنگناهای زیادی قرار گرفت.

در دوران جمهوری اسلامی به دلیل تشکیل حکومت دینی با محوریت ولایت فقیه، فضای اجتماعی و سیاسی مناسبی برای فعالیت روحانیت پدید آمد و مسئولیت این نهاد اجتماعی را چند برابر کرد. امروزه با توجه به شکست دشمن در عرصه جنگ سخت و تحریم‌های نظامی، اقتصادی و سیاسی علیه نظام جمهوری اسلامی، براندازی نرم در دستور کار معارضان و دشمنان نظام جمهوری قرار گرفته است و هجمه شدید فرهنگی علیه مردم این سرزمین آغاز شده است. لذا یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های نخبگان جامعه و در رأس آنها مقام معظم رهبری بحث فرهنگ است که مهم‌ترین متولی آن نیز روحانیت است.

با توجه به نکات فوق دفتر پژوهش‌های خاص دفتر تبلیغات اسلامی نشستی را با عنوان «کارکرد فرهنگی روحانیت؛ قبل

و بعد از انقلاب» برگزار کرد تا به بررسی کارکرد فرهنگی روحانیت در دو مقطع تاریخی فوق و تفاوت‌های فضای امروز با فضای قبل از انقلاب و استفاده از تجربیات گذشته برای امروز بپردازد. در این نشست اساتید محترم جناب آقای دکتر موسی نجفی و حجت الاسلام و المسلمین محمد عالم‌زاده نوری دیدگاه‌های خود را در موضوع فوق مطرح کردند که در قالب این اثر به علاقمندان مباحث فرهنگی به ویژه طلاب و فضایی حوزه‌های علمیه تقدیم می‌شود.